

Oplegnotitie informierend

Onderwerp	Mededelingen
Ter behandeling in de vergadering van	de Bestuurscommissie Gezondheid
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	L. de Vries
Auteur	L. Kleefstra
Bijlagen	GEEN
Vergaderdatum	23-11-2023
Agendapunt	3
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	

Kennisnemen van	De mededelingen.
Inleiding	Er zijn enkele mededelingen voor de Bestuurscommissie Gezondheid.
Kernboodschap	<p>Mentale gezondheid</p> <p>Tijdens de bestuurscommissie gezondheid op 5 oktober jl. deelden wij u met welke ontwikkelingen op mentale gezondheid GGD Fryslân momenteel te maken heeft. En hoewel het onderwerp mentale gezondheid uitvoerig wordt behandeld en uitgewerkt in onder andere het GALA en het IZA, heeft GGD Fryslân op dit onderwerp ook haar eigen visie en ambities uit te werken. GGD Fryslân is immers betrokken bij vele verschillende onderdelen van het onderzoeken, of verbeteren van de mentale gezondheid en mentale weerbaarheid. En om deze verschillende onderdelen te bundelen, en een meer uitgesproken beeld uit te kunnen dragen, komt deze visie op mentale gezondheid – op papier – tot stand. Momenteel zijn wij in een verder stadium in het uitwerken van onze visie, maar vraagt het proces om een verdiepingsslag. Met name het uitwerken van de specifieke taak en verantwoordelijkheid van de GGD vraagt aandacht. Om die reden presenteren wij deze visie niet tijdens de bestuurscommissie van november 2023, maar nemen wij tijdens een nog in te plannen Themasessie Mentale Gezondheid in het voorjaar van 2024, graag de tijd onze visie te presenteren. Tijdens deze themasessie zullen wij, naast de visie mentale gezondheid, stilstaan bij verschillende (succesvolle) initiatieven op mentale gezondheid en toekomstige projecten en uitdagingen. U zult hier, zodra wij de sessie gepland hebben, een uitnodiging voor ontvangen.</p>

Stand van zaken van de provinciale implementatie van Nu Niet Zwanger

Nu Niet Zwanger (NNZ) schoolt professionals in het sociaal en medisch domein in het aangaan van het gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie en het bieden van actieve begeleiding hierin. Door deze gesprekken kunnen cliënten in kwetsbare situaties de regie nemen over hun kinderwens en zelf een keuze maken over het moment van een eventuele zwangerschap. Hierdoor worden zij niet overvallen door een onbedoelde zwangerschap. Een eigen bewuste keuze kunnen maken versterkt de regie en voorkomt instabiliteit. De geschoolde professionals worden aandachtsfunctionaris/ambassadeur (AF) en implementeren NNZ met ondersteuning vanuit het team NNZ binnen hun eigen organisatie. Hierdoor kan de gespreksvoering in de dagelijkse gesprekken en werkprocessen binnen organisaties worden ingebed.

Wat hebben we bereikt:

Gesprekken over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie krijgt steeds vaker een vaste plek in de dagelijkse werkprocessen, door:

- NNZ is een vaste interventie binnen kansrijke start.
- Eerder signaleerden ketenpartners enkel en droegen over aan het provinciale NNZ-team. Nu pakken ketenpartners vaker zelf intern casuïstiek op en bedden gespreksvoering in de dagelijkse werkstructuur. Dit geeft meer impact. En geeft ruimte aan het provinciale NNZ-team om meer focus te kunnen leggen op het scholen en ondersteunen van AF-en.
- Het aantal AF-en is gestegen (38 AF-en in december 2022 naar 80 in september 2023). Hierdoor zijn er meer rechtstreekse lijnen naar hun collega-professionals. Wat resulteert in meer kinderwensgesprekken en dus meer bewuste keuzes en minder onbedoelde zwangerschappen.

Hoe hebben we dit gedaan

- Drempels voor training van AF-en bij ketenpartners in beeld.
- Een duidelijke implementatie route met concrete implementatie tools ontwikkeld
- De vaste NNZ-intervisie bijeenkomsten beter aan te sluiten op scholingsbehoefte, implementatie en borging.
- Bij verschillende medici zoals verloskundigen, gynaecologen en huisartsen staan we op het netvlies.

Aandachtspunten:

- Groot deel van de gebiedsteams hebben AF-en. Echter, binnen sommige gebiedsteams zijn er minder of nog geen. Gedachtegoed wordt gedragen maar de tijdsinvestering is daarin soms het probleem.

De toekomst:

- Meer AF-en worden getraind om meer dekking in Friesland te bereiken.
- Het anticonceptie budget wordt voor 2023 volledig benut. Inschatting van benutting van het anticonceptiebudget is moeilijk maar kan logischerwijs bij meer AF toenemen.
- Gesprekken met De Friesland tav dekking van sterilisaties in de zorgverzekering AV Frieso.

Aantallen aandachtsfunctionarissen			
Tytjerksteradiel	0	Súdwest Fryslân	
Achtkarspelen	0	Sociaal Collectief SWF	5
Noard-East Fryslân		Gebiedsteam Sudwest	4
Welzijn het Bolwerk	2	Gebiedsteam Sudwest	1
		FACT+ Sneek	
Weststellingwerf		Harlingen	
Viverè coaching	1	Gebiedsteam Harlingen	4
Ooststellingwerf		Connexa	1
Scala	3	Waadhoeke	
Home-start	1	Gebiedsteam Waadhoeke	4
Gebiedsteam	2	Connexa	1
Opsterland	0	Provinciaal	
Leeuwarden		MEE Noord	2
OJO	1	FIER	3
Amaryllis	2	GGD Fryslân	4
Straathoekwerk	1	Jeugdhulp Friesland	2
Leeuwarden			
GGZ Friesland	1	William Schrikker	2
Firda	4	Zorg met karakter	1
Smallingerland		Start werkplaats	1
M.O.S. drachten	2	VNN	4
Feel Jeugd & gezin	1	windkracht 058	1
Carins	2	Humanitas Wel Thuis	1
Firda	3	Humanitas Home-Start	1
Heerenveen		Aardema Zorggroep	2
HAP Heerenveen	1	Regiecentrum Veilig Thuis	1
		Friesland	
Fryske Marren		Shkorey	1
De Fryske Marren	5	Alliade ondersteuning aan	2
		huis (werkgebied	
		Achtkarspelen,	
		Tytsjerksteradiel,	
		Smallingerland, Súdwest	
		Fryslân)	
		Leafs gezinsbegeleiding	2
GGD Fryslan als adviseur gezonde leefomgeving			
<p>In het GGD-beleidsplan is de ambitie geformuleerd dat gezondheid een prominente plek krijgt in het omgevingsbeleid van Friese overheden. De bestuurscommissie gaf daarom in december 2019 de opdracht om onze beleidsadviesrol op het terrein van gezonde leefomgeving te versterken en inzicht te krijgen in wat dit vraagt van de GGD. Hiervoor zijn incidentele middelen beschikbaar voor gesteld t/m 2024. Er is een evaluatie uitgevoerd naar wat verder nodig is om geformuleerde resultaten te realiseren. Deze geeft zicht op de ontwikkel- en verbeterpunten met betrekking tot onze advisering op het gebied van gezonde leefomgeving.</p>			
<i>Uitkomst evaluatie</i>			
<p>In sommige gevallen weten gemeenten ons al goed te vinden en worden cases voorgelegd; in andere gevallen komen cases op ons bord doordat proactief onze diensten worden aangeboden. Afhankelijk van de complexiteit en/of 'nieuwigheid' van ingebrachte cases heeft het Adviesteam meer tijd nodig voor verzamelen van de nodige input, overleg en afstemming op inhoud en het schrijven van</p>			

de integrale adviezen. De voorgelegde cases zijn divers en variëren van het geven van input en advies voor visies, beleid en plannen tot bijdrage leveren voor bestemmingsplannen en Omgevingsplannen. Maar ook concrete cases komen voorbij zoals herinrichting wijken of ontwikkeling van een nieuwe wijk, vergroening van schoolpleinen tot verduurzaming van een hotel, geitenboerderij bij zorginstelling of bijwonen van intaketafels. Daarnaast werden workshops (intern/extern) gegeven.

Toewerken naar structurele inzet

Het feit dat de Omgevingswet meerdere keren is uitgesteld, heeft ervoor gezorgd dat er minder zicht is op de structurele inzet die nodig is voor het adviseren van de gemeenten bij de vraagstukken die spelen binnen de Omgevingswet op het gebied van gezondheid. De advisering voor een gezonde leefomgeving blijkt een lerend en groeiend proces, zowel op inhoud als op werkproces. Het is een proces dat nog steeds in ontwikkeling is en ook nog de nodige aandacht verdient om geformuleerde resultaten te kunnen realiseren. Naast dat het integrale Adviesteam Gezonde Leefomgeving op proces en inhoud doorontwikkeld moet worden, is het ook van belang dat de gemeentelijke beleidsadviseur op het gebied van de gezonde leefomgeving en Omgevingswet plus instrumenten een goede basis hebben. Dit is een actiepoint voor de komende tijd. Daarnaast is dit jaar GALA erbij gekomen, waarin Gezonde Leefomgeving ook een belangrijke pijler is. Met de doorontwikkeling van de Friese Preventieaanpak (FPA) komt de verantwoordelijkheid en invulling van de coalitie Gezonde Leefomgeving bij de GGD te liggen.

Dit alles heeft tot gevolg dat een langere overbruggingsperiode nodig is om onze rol als GGD in totaliteit te versterken en door te ontwikkelen. In de eerste helft van 2024 werkt de GGD daarom een voorstel uit voor de verlenging van de incidentele middelen met een jaar, dus t/m 2025. Het is de verwachting dat daarna structurele dekking noodzakelijk is. Hiervoor wordt tijdig een voorstel uitgewerkt en voorgelegd. Deze gekozen route maakt dat GGD en Brandweer gelijktijdig oplopen in dit proces binnen de VRF.

Overige mededelingen:

Aanvullend wordt mondeling de Bestuurscommissie Gezondheid bijgepraat over de actuele ontwikkelingen.